

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1051
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-I)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - I (Arshakavya)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Translate any three of the following.

15

खालीलपैकी तीन श्लोकांचे भाषांतर करा.

- i) यावत् स्थास्यन्ति गिरयः सरितश्च महीतले।
तावद् रामायणकथा लोकेषु प्रचरिष्यति ॥
यावद् रामस्य च कथा त्वत्कृता प्रचरिष्यति।
तावदूर्ध्वमत्यश्च त्वं मल्लोकेषु निवत्स्यसि॥
- ii) मा निषाद प्रतिष्ठां त्वमगमः शाश्वतीः समाः।
यद् क्रौंच मिथुनादेकमवधीः काममोहितम्॥
कुरु रामकथा पुण्यां श्लोकबद्धां मनोरमाम्
यावत् स्थास्यन्ति गिरयः सरितश्च महीतले ॥
- iii) आरामाणां तडागानां यत् फलं कुरुपुङ्गवः।
तदहं श्रोतुमिच्छामि त्वत्तोऽद्य भरतर्षभ॥
सुप्रदर्शा बलवती चित्रा धातुविभूषिता ।
उपेता सर्वभूतैश्च श्रेष्ठा भूमिरिहोच्यते ॥
- iv) हेमन्तकाले सलिलं तडागे यस्य तिष्ठति।
स वै बहुसुवर्णस्य यज्ञस्य लभते फलम्॥
यस्य वै शैशिरे काले तडागे सलिलं भवेत्।
यस्याग्निष्टोमयज्ञस्य फलामाडुर्मनीषिणः ॥

Q2 Write critical paragraph on any two.

10

कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

- i) दशरथ राजाच्या आयोध्यापुरीचे वर्णन.।
- ii) वृक्षारोपणाचे महत्त्व ।
- iii) श्रीमद्वाल्मीकीय रामायणम् ।

Q3 Write critical paragraph to on (any two)

10

कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

- i) राजा दशरथाच्या अमात्यांच्या गुणांचे व नीतींचे वर्णन
- ii) तडाग निर्माण महात्म्य
- iii) भीष्मोपदेशः ।

Q4 बालकांडामधील सातव्या सर्गाचे रसग्रहण करा.

15

Enjoy the seventh canto of Balakanda.

OR

अरामतडागमहात्म्य वर्णन तुमच्या शब्दात करा.

Explain in your own words the description of Aramatadagamhatmya.

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1052

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. F.Y. (Sem-I)

Examination March / April - 2023

Sanskrit (Opt.) - II (Sanskrit Vyakran Parampara)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

- Q1.A Explain any three सुत्रा's from the following कोणत्याही तीन सूत्रांचे स्पष्टीकरण करा 12
- १) अणुदित्सवर्णस्य चाप्रत्यय ।
 २) नीचैरनुदात्तः ।
 ३) सुप्तिङन्तं पदम् ।
 ४) हलन्त्यम् ।
- B Make the प्रत्याहार (any eight) प्रत्याहार तयार करा. 08
- 1) हश् ।
 2) अच् ।
 3) अण् ।
 4) यर् ।
 5) जश् ।
 6) एच् ।
 7) झश् ।
 8) खर् ।
 9) झल् ।
- Q2 Give introduction of any three. 15
- वैयाकरणा's
 संस्कृत व्याकरणकरांचा परिचय दया. (कोणतेही तीन)
- 1) पतञ्जलिः ।
 2) भर्तृहरिः ।
 3) वरदराजः ।
 4) नागेशभट्टः ।
- Q3 Give introduction of any three books of grammar. 15
- व्याकरणग्रंथांचा परिचय दया (कोणतेही तीन)
- 1) वैयाकरणभूषणसारः ।
 2) सिद्धान्त कौमुदी ।
 3) वार्तिक ।
 4) अष्टाध्यायी ।

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - Z-1463
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - III Natak (Swapnavasavdattam)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
 सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

Q1 A) Answer multiple choice questions. (attempt all)
 खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (सर्व अनिवार्य)

05

- 1) भासांची ----- नाटके प्रसिध्द आहेत.
 ----- dramas of भास are famous
 a) 10 b) 7 c) 20 d) 13
- 2) वासवदत्ता व पद्मावती या राजा उदयनाच्या राण्या होत्या.
 वासवदत्ता व पद्मावती were the queens of king उदयन
 a) चूक false b) बरोबर true
 c) अर्धसत्य half truth d) सांगता येत नाही can't tell
- 3) ----- हा पद्मावतीचा भाऊ होता.
 ----- was Padmavati's brother.
 a) यौगन्धरायण b) विदूषक c) दर्शक d) रैतक
- 4) समुद्रगृहातील स्वप्नप्रसंग कोणत्या अंकात येतो?
 In which issue does the स्वप्नप्रसंग in समुद्रगृह occur.
 a) द्वितीय b) तृतीय c) चतुर्थ d) पंचम
- 5) सेनापतीने शिकारीचे महत्व सांगितले.
 The सेनापती explained the importance of hunting.
 a) चूक false b) बरोबर true
 c) अर्धसत्य half truth d) सांगता येत नाही can't tell

B) Answer in a sentence (attempt all)

05

एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

- 1) यौगन्धरायणाने वासवदत्तेला कोणाकडे सोपविले?
To whom did यौगन्धरायण entrust वासवदत्ता
- 2) महासेन असे कोणाला म्हटले जाते?
Who is called महासेन?
- 3) उदयनाचा अमात्य कोण?
Who is उदयन'S अमात्य?
- 4) 'स्वप्नवासवदत्तम्' या नाटकात किती अंक आहेत?
How many issues are there in the play स्वप्नवासवदत्तम्'?
- 5) आर्यपुत्रोऽपि नाम परकीयः संवृत्तः। असे कोण म्हणाले?
Who said 'आर्यपुत्रोऽपि नाम परकीयः संवृत्तः'?

Q2 Explain the following sentences in full (any two)

10

खालील वाक्यांचे पूर्ण स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)

(word limit 60 words / शब्दमर्यादा 60 शब्द)

- 1) तथा परिश्रमः परिखेदं नोत्पाद्यति यथाऽयं परिभवः।
- 2) आगमप्रधानानि सुलभपर्यवस्थानानि महापुरुषहृदयानि भवन्ति।
- 3) शक्यं भणितुं शरचापहीनः कामदेव इति।
- 4) भर्तृस्नेहात् सा हि दग्धाप्यदग्धा

Q3 Attempt answers in short (any two)
थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

10

- 1) वासवदत्तेचा स्वभाव वैशिष्ट्य विशद करा.
Elaborate the character traits of वासवदत्ता
- 2) विदूषकाच्या भूमिकेची विवेचन करा.
Explain the role of विदूषक
- 3) ब्रम्हचार्याने लावाणक प्रसंगाचे वर्णन कसे केले ते लिहा.
Write how ब्रम्हचारी describes the लावाणकप्रसंग
- 4) कंदुकक्रीडेच्या प्रसंगाचे वर्णन करा.
Describe the incident of playing with ball.

Q4 Answer in detail (any one)
सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)
(word limit 200 words / शब्दमर्यादा 200 शब्द)

10

- 1) 'स्वप्नवासवदत्तम्' च्या पंचम अंकाचे विवेचक रसग्रहण करा.
Take a critical look at the fifth issue of 'स्वप्नवासवदत्तम्'
- 2) चतुर्थ अंकातील प्रमदवनाच्या प्रसंगाचे सविस्तर वर्णन करा.
Describe in detail the प्रमदवन प्रसंग in the fourth issue of 'स्वप्नवासवदत्तम्'

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1097
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - III (Sanskrit Natak - Pratima)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Translate any two

10

कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा.

- १) विलपसि किमिदं विशालनेत्रे
विगणय मां च यथा तवार्यपुत्रम् ।
विपुलबलयुतो ममैष योद्धुं
ससुरगणोऽप्यसमर्थ एव राम : ॥

- २) राज्ये त्वामभिषिच्य सन्नरपतेर्लाभात् कृतार्थः । प्रजाः
कृत्वा त्वत्सहजान् समानविभवान् कुर्वात्मनः सन्ततम् ।
इत्यादिश्य ते तपोवनमि तो गन्तव्यमित्येतया
कैकेय्या हि तदन्यथा कृतमहो निःशेषमेकक्षणे ॥

- ३) समुदितबलवीर्यं रावणं नाशयित्वा
जगति गुणसमग्रां प्राप्य सीतां विशुद्धाम् ।
वचनमपि गुरुणान्तशः पूरयित्वा
मुनिजनवनवासं प्राप्तवानास्मिभूयः ॥

Q2 Give reference to the context any two

10

कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

- १) रामं प्रति गत बुद्धिरद्यापि न निवर्तते ।
- २) अपरिहरणीयो महर्षिशापः पुत्रविप्रवासं विना न भवति ।
- ३) नायोध्या तं विनायोध्या सायोध्या यत्र राघवः ।

Q3 Give explanatory notes on any two

10

कोणत्याही दोनवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

- १) रावणाची व्यक्तिरेखा
व्यक्तिरेखा of रावण
- २) दशरथशापः

३) भरताची भ्रातृनिष्ठा
भ्रातृनिष्ठा of भरत

Q4 Describe भास as a innovative dramatist.
प्रयोगशील नाटककार म्हणून भासांचे वर्णन करा.

10

OR/अथवा

Give critical appreciation of Act V.
पाचव्या अंकाचे विवेचक रसग्रहण करा.

Q5 Explain in your own words the occasion of Rama's coronation.
रामाच्या राज्याभिषेकाचा प्रसंग आपल्या शब्दांत मांडा.

10

OR/अथवा

प्रतिमा नाटकातील राम, सीता व लक्ष्मण यांचे व्यक्तिचित्रण करा.

Explain the characteristics of राम, सीता and लक्ष्मण in प्रतिमा नाटक

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1464
FACULTY OF HUMANITIES
B.A F.Y (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - IV Sanskrit Katha Sahitya

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
 सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.

Q1 A) Answer multiple choice questions. (attempt all)
 खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (सर्व अनिवार्य)

05

- 1) In मगधदेश there was a forest
 मगधदेशात ----- अरण्य होते.
 a) चंपकवती b) अभयारण्य c) पंचवटी d) दण्डकारण्य
- 2) There is an animal called क्षुद्रबुद्धि
 क्षुद्रबुद्धि नावाचा ----- प्राणी आहे.
 a) Tiger b) Cat c) Dog d) Fox
 a) वाघ b) मांजर c) कुत्रा d) कोल्हा
- 3) All people in the world ----- always become stronger.
 जगात सर्व लोक ----- नेहमी बलवान होतात.
 a) With money b) with knowledge c) with strength d) with through
 a) पैशाने b) ज्ञानाने c) ताकदीने d) विचाराने
- 4) There was a named दीर्घकर्ण
 दीर्घकर्ण नावाचे ----- होते.
 a) The Rat b) The cat c) the vulture d) the crow
 a) उंदीर b) मांजर c) गिधाड d) कावळा
- 5) He whose mind is satisfied has all -----
 ज्याचे मन समाधानी त्याच्याजवळ सर्व ----- आहे.
 a) Knowledge b) power c) wealth d) beauty
 a) ज्ञान b) सत्ता c) संपत्ती d) सौंदर्य

B) Answer in a sentence (attempt all)

05

एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

- 1) What are the six faults of a friend
 मित्राचे सहा दोष कोणते ?
- 2) Which city was on the banks of भागीरथी
 भागीरथीच्या तीरावर कोणते शहर होते.

- 3) Who is who in the story of गृध्रमाजरियो: कथा
गृध्रमाजरियो: कथेत कोणकोण आहेत.
- 4) Ten directions seem like zero to someone
दहा दिशा कोणत्या शून्य भासतात.
- 5) Who told someone to take a gold bracelet
सोन्याचे कंकण घे असे कोण कोणास म्हणाले ?

Q2 Explain the following sentences in full (any two)
खालील वाक्यांचे पूर्ण स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)

10

- 1) आत्मार्थे पृथिवीं त्यजेत् ।
- 2) अकस्माह आगन्तुना सह मैत्री न युक्ता
- 3) यत्ने कृते यदि न सिध्यति कोऽत्र दोषः
- 4) अहिंसा परमो धर्मः

Q3 Attempt answers in short (any two)
(word limitation minimum 60 for each answer)
थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्दमर्यादा ६० शब्द)

10

- 1) Explain the importance of hard work in हितोपदेश
हितोपदेशातील परिश्रमाचे महत्व सांगा.
- 2) Explain the importance of money and state the three steps of money
धनाचे महत्व सांगून धनाच्या तीन गती सांगा.
- 3) Tell the गृध्रमाजरियो : कथा and write the meaning
गृध्रमाजरियो: कथा सांगून तात्पर्य लिहा.
- 4) Briefly write what sermon was given by विष्णुशर्मा in हितोपदेश
विष्णु शर्माने हितोपदेशात कोणता उपदेश दिला थोडक्यात लिहा.

Q4 Answer in detail (any one)
(word limitation minimum 200 for each answer)
सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)
(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्दमर्यादा २०० शब्द)

10

- 1) On the basis of बुद्धिर्यबलं तस्य' सिंहवृद्धशशकयो: कथा Embrace the story
बुद्धिर्यबलं तस्य' या आधारे सिंहवृद्धशशकयो: कथा सांगा.
- 2) Write कुट्टनी कथा in detail
कुट्टनी कथा सविस्तर लिहा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1098
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - IV (Sanskrit Katha Sahitya)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Translate any three of the following.

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा.

- १) उद्योगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मीः
 दैवेन देयमिति का पुरुषा वदन्ति ।
 दैवं निहत्य कुरु पौरुषमात्म शक्त्या
 यत्ने कृते यदि नसिध्यति कोऽत्र दोषः ।
- २) अथु तेन व्याधेन तण्डुल कणान् विकीर्य
 जाल विस्तीर्णमस प्रच्छन्नो भूत्वा स्थितः ।
 तस्मिन्नेवकाले चित्रग्रीवनामा कपोतराजः
 सपरिवारो वियति विसर्पस्तांस्तण्डुलकणान्
 अवलोकयामास । ततः कपोतराजः तण्डुल-
 कणलुब्धान् कपोतान् प्रत्याह कुतोऽत्र
 निर्जनेवने तण्डुल कणानां सम्भवः ?
 तन्निरुप्यतां तावत् । भद्रमिदं न पश्यामि ।
- ३) आसीत्कल्याण कटक वास्तव्यो भैरवो
 नाम व्याधः । स चैकदा मृग मन्विष्यमाणो
 विन्ध्याटवीं गतवान् । ततस्तेन व्यापादितं
 मृगमादाय गच्छता घोराकृतिः शुकरोदृष्टः ।
 तेन व्याधेन मृगं भूमौ निधाय शूकरः शरेणाहतः ।
 शूकरेणापि घनघोर गर्जनं कृत्वो सुव्याधो
 मुष्कदेशे हतः संश्लिन्नद्रुमइव भूमौ निपपात् ।

Q2 Explain with reference to the context any two of the following
कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

10

- १) अकस्मादागन्तुनासह मैत्री न युक्ता ।
- २) लोभः पापस्य कारणम् ।
- ३) छिद्रेष्वनर्था बहुलीभवन्ति ।

Q3 Write a short note on any five of the following
खालीलपैकी कोणत्याही पाचवर संक्षिप्त टीपा लिहा.

10

- i) लोचनम्
- ii) मुक्तावली
- iii) लावण्यम्
- iv) नारिकेलः
- v) पावकम्
- vi) मनस्विनः
- vii) श्रोत्रियः

Q4 Write the gist of the story of गृध्र मार्जारियोः कथा
गृध्रमार्जारियोः कथेचे तात्पर्य स्पष्ट करा.

10

OR/किंवा

Write the gist of the story of व्याधमृग शूकरादीनां कथा
व्याधमृग शूकरादीनां कथेचे तात्पर्य स्पष्ट करा.

Q5 Write the gist of the story of रजकगर्दभ कुक्कुराणां कथा.
रजकगर्दभ कुक्कुराणां कथेचे तात्पर्य स्पष्ट करा.

10

OR/किंवा

Write the gist of the story of सिंहवृद्धशशकयोः कथा
सिंहवृद्धशशकयोः कथेचे तात्पर्य स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1081

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. S.Y. (Sem-III)

Examination March / April - 2023

Sanskrit (Opt.) - V (Panchmahakavyancha Itihas)

[Time: 1:30Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Write critical paragraph on (any two)

15

कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा

1) तारकासुराचा वध

Murder of तारकासुर

2) रघुकुळाची थोरवी

Greatness of रघुकुल

3) महाकाव्यलक्षणानि ।

Q2 Write short nnotes on (any three)

15

कोणत्याही तीनवर थोडक्यात टीपा लिहा

1) Personality of पार्वती

पार्वतीची व्यक्ति रेखा

2) Personality of अर्जुन

अर्जुनाची व्यक्तिरेखा

3) हितं मनोहारी च वचं दुर्लभम् ।

4) 'उपमा कालिदासस्य'

Q3 Summarized story of रघुवंशम्

10

रघुवंशम् चे कथानक लिहा.

Or / किवा

'कुमारसंभवम्' चे कथानक लिहा.

Summarized story of 'कुमारसंभवम्'

Q4 Explain the merits of नैषधीयचरितम्
नैषधीयचरितम् चे महाकाव्यत्व स्पष्ट करा

10

Or / किवा

Summarized story of शिशुपालवधम्

शिशुपालवधम् चे कथानक लिहा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1082

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. S.Y. (Sem-III)

Examination March / April - 2023

Sanskrit (Opt.) – VI (Raghuvansham)

[Time: 1:30Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

Q1 Translate any three of the following.

15

खालीलपैकी कोणत्याही तीन श्लोकांचे भाषांतर करा.

- 1) पुरा शक्रमुपस्थाय तवोर्वी प्रति यास्यतः ।
आसीत्कल्पतरुच्छायामाश्रिता सुरभिः पथि ॥
धर्मलोपभयाद्राज्ञीमृतुस्नातामिमां स्मरन् ।
प्रदक्षिणक्रियार्हायां तस्यां त्वं साधु नाचरः ॥
- 2) ईप्सितं तदवज्ञानाद्विद्धि सार्गलमात्मनः ।
प्रतिबध्नाति हि श्रेयः पूज्यपूज्याव्यतिक्रमः ॥
हविषे दीर्घसत्रस्य सा चेदानीं प्रचेतसः ।
भुजङ्गपिहितद्वारं पातालमधितिष्ठति ॥
- 3) निर्दिष्टां कुलपतिना स पर्णशाला मध्यास्य प्रयतपरिग्रहद्वितीयः ।
तच्छिष्याध्ययननिवेदितावसानां संविष्टः कुशशयने निशां निनाय ॥
- 4) यथाविधिहुताग्नीनां यथाकामार्चितार्थिनाम् ।
यथापराधदण्डानां यथाकालप्रबोधिनाम् ॥
त्यागाय संभृतार्थानां सत्याय मितभाषिणाम् ।
यशसे विजिगीषूणां प्रजायै गृहमेधिनाम् ॥

Q2 Explain with reference to the context any two of the following.

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

- 1) क सूर्यप्रभवो वंशः क चाल्पविषया मतिः ।
- 2) स शापो न त्वया राजन्न च सारधिना श्रुतः ।
- 3) संततिः शुद्धवंश्या हि परनेह च शर्मणे ।

Q3 Write a critical paragraph on any two of the following.

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

- 1) राजा दिलीप ।
- 2) नंदिनी ।
- 3) महाकवी कालिदास ।

Q4 Explain the nature of Kalidasa in Raghuvansh Mahakavya.

15

रघुवंश महाकाव्यामधील कालिदासांनी केलेले निसर्ग वर्णन विशद करा.

OR

Enjoy the second canto of Raghuvansha:

रघुवंशाच्या दुसऱ्या सर्गाचे रसग्रहण करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1125
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - VII (Gadya Kavya - Shuknasopadesh)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Translate any three of the following

15

खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे भाषांतर करा

- 1) अपरिणामोपशमो दारुणो लक्ष्मीमदः । कष्टम् अनञ्जनवर्तिसाध्यम् ऐश्वर्यतिमिरान्धत्वम् ।
अशिशिरोपचारहार्योऽतितीव्रः दर्पदाहज्वरोष्मा । सततम् अमूलमन्त्रराम्यः विषमो विषयास्वाद
विषयविषास्वादमोहः । नित्यम् अस्नानशौचबाध्यः बलवान रागमलावलेचः ।
- 2) अकालकुसुमप्रसवा इव मनोहराकृतयोऽपि लोकविनाशहेतवः । श्मशानाग्नय इवातिरौद्र भूतयः
। तेमिरिका इव अदूरदर्शिनः । उपसृष्टा इव क्षुद्राधिष्ठितभवनाः, श्रूयमाणा अपि प्रेतपरहा
इवोदवेजयन्ति ।
- 3) तदेवंप्राये अतिकुटिलकष्टचेष्टासहस्रदारुणे राज्यतन्त्रे, अस्मिन् महामोहान्धकारिणी च यौवने
कुमार! तथा प्रयतेथाः यथा नोपहस्यसे जनैः न निन्द्यसे साधुभिः न धिक क्रियसे गुरुभिः,
नोपलभ्यसे सुहृद्भिः न शोच्यसे विद्वद्भिः ।
- 4) न परिचयं रक्षति । नाभिजनमीक्षते । न रूपमालोक्यते । न कुलक्रममनुवर्तते । न शीलं पश्यति ।
न वैदग्ध्यं गणयति । न श्रुतमाकर्णयति । न धर्मम् अनुरुध्यते न त्यागम आद्रियते । न विशेषज्ञतां
विचारयति न आचारे पालयति ।

Q2 Explain with reference to the Context any two of the following.

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोनचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा:

- 1) भवाद्दशा एव भवन्ति भाजनानि उपदेशानाम् ।
- 2) दर्शनप्रदानम अपि अनुग्रहं गणयन्ति ।
- 3) इयं संवर्द्धनवारिधारा तृष्णाविद्यवल्लीनाम् ।

Q3 write critical paragraph on any two

10

कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा

- 1) गुरूपदेशः ।
- 2) अनर्थपरम्परा ।
- 3) यौवनारम्भः ।

Q4 'गद्यं कवीनां निकर्षं वदन्ति ।' हे वचन शुकनासोपदेशाच्या आधारे स्पष्ट करा

15

Explain 'गद्यं कवीनां निकर्षं वदन्ति' with the help of शुकनासोपदेशः

Or/अथवा

शुकनासोपदेशाच्या आधारे लक्ष्मीच्या चंचलतेचे वर्णन करा.

Describe लक्ष्मीचंचलता with the help of शुकनासोपदेशः

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1126
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - VIII (Natak Sangeet Soubhadram)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Translate any three of the following

15

खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे भाषांतर करा

- १) आगतस्ते व्यपने तुमहं चिन्ता सुतोवाहं निधार्य साखि श्रेष्ठम् ।
विभव गुण कुल वररूप संयुतोऽयं भाविजामाता रतेमे दन एवम् ॥
- २) तस्मात् किमिदं भ्रष्ट
सत्संगति विरस किमि जातम् ।
बन्धे निदधे तदिदमा नयन पथ मे हतकनिष्ठुरम् ॥
- ३) रोचनो तीर्थयात्रा स्तस्मै कि
साम्प्रतं माप नष्टं प्रेम किं वा
हरिहृदये संचितम् अन्धसुत हेल भृतो वा
प्रेमद मुत्थितं अनुकूला रक्तीय जातमे ।
- ४) प्रिया मे स्थितष्ठा मदर्थे सुधाती
कशा तथा जाता विरहानलः ।
असोमता मूढा कृता बन्धवासा
बन्धुबान्धवैः सा पीडितैवम् ॥

Q2 Explain with reference to the context any two

10

कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण द्या .

१. अपि कोपविता मे सुखदा प्रियतमा स्थिता।
२. विष्णु देवेन्द्रादिका अवमानिता।
३. अधुना तन्मनोहररूपं ध्यात्वा मानसपूज्यानिवर्तये।

Q3 write vertical paragraph on any two

10

कोणत्याही दोनवर विवेचक परिच्छेदक्षिण

१. सुभद्रेचा स्वभावरेखा
२. सौभद्रातील विनोद
३. सौभद्रातील संवाद सौन्दर्य

Q4 Give a vertical appreciation of the ant III on sangeet Subhodayam..

15

संगीत सौभद्रातील तृतीय अंकाचे रसग्रहण करा

OR किंवा

संगीत सौभद्रातील पदवैचित्र्य स्पष्ट करा

Total No. of Printed Pages: 01

SUBJECT CODE NO: - Z-1065
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-V)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - IX Vaidic Suktē

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

- Q1 Translate any two: - 10
 पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा.
 १. राजन्तमध्वराणां गोपामृतस्य दीदिविम् । वर्धमानं स्वे दमे ।।
 २. पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यम् । उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ।।
 ३. एषा व्येनी भवति व्दिबर्हा आविष्कृण्वाना तन्वं पुरस्तात् ।
 ऋतस्य पन्था अन्वेति साधु प्रजातीव न दिशौ मिनाति ।।
- Q2 Write critical paragraph on any two of the following 10
 खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.
 १. शिवसंकल्पसूक्त
 २. दीर्घायुष्यसूक्त
 ३. Importance of शांतिसूक्त
 शांतिसूक्तातील विचार
- Q3 Explain the importance of पर्जन्य and critically appreciate the पर्जन्यसूक्त 15
 पर्जन्यदेवतेचे महत्व स्पष्ट करून पर्जन्य-सूक्ताचे विवेचक रसग्रहण करा.
 Or/किंवा
 Critically appreciate the शिवसंकल्पसूक्त
 शिवसंकल्पसूक्ताचे रसग्रहण करा.
- Q4 Explain with reference to the context (any three) of the following. 15
 खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.
 १. दिवो दुहिता ज्योतिषागात्
 २. यदन्नेनातिरोहति ।
 ३. मित्रस्य चक्षुषा समीक्षामहे ।
 ४. सिञ्चन्तु प्रजया च धनेन च ।

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1066
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-V)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - X Natyalakshan and Natak

[Time:1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

- Q1 Translate any two of the following भाषांतर करा (कोणतेही दोन) 10
- १) दर्भाडकुणे चरणःक्षत इत्यकाण्डे तन्वी स्थिता कतिचिदेव पदानि गत्वा ।
आसीद्विवृत्तवदना च विमोचयन्ती शाखासु वल्कलमसक्तमपि द्रुमाणाम् ।।
 - २) न खलु न खलु बाणः सन्निपात्योड्यमस्मिन् मृदुनि मृगशरीरे पुष्पराशाविवाग्निः । क्व
बत हरिणकानां जीवितं चातिलोलं क्व च निशितनिपाता वज्रसाराःशरास्ते ।।
 - ३) शकुन्तला- (पूर्वार्धेन शयनादुत्थाय) हला, किं वक्तुकामासि ?
अनसूया : हला शकुन्तले, अनभ्यन्तरे खल्वावां मदनगतस्य वृत्तान्तस्य । किंतु
यादृशीतिहासनिबन्धेषु कामयमानानामवस्या श्रूयते तादृशी तव पश्यामि । कथय किं
निमित्तं ते संतापः । विकारं खलु परमार्थतोऽज्ञात्वाऽनारम्भः प्रतीकारस्य ।
- Q2 Write critical paragraph on any three विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही तीन) 15
- १) शकुन्तला
 - २) राजा - विदुषक संवाद (communication with king and विदुषक)
 - ३) शकुन्तलातील निसर्ग वर्णन (nature description in शकुन्तल)
 - ४) नाट्यलक्षणानि
- Q3 अभिज्ञान शाकुन्तलम नाटकाच्या पहिल्या अंकाचे तुमच्या शब्दात वर्णन करा. 15
Describe your own words the first act of the play अभिज्ञान शाकुन्तलम्
किंवा
महाकवी कालिदासाचे चरित्र वर्णन करा.
Describe the character of the great poet Kalidasa
- Q4 Give reference to the context (any two) 10
ससन्दर्भ स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन)
- १) भो भो राजन्, आश्रममृगोऽयं, न हन्तव्यो न हन्तव्यः ।
 - २) त्रिशङ्कुरिवान्तराले तिष्ठ ।
 - ३) हला शकुन्तले, अपि सुखयति ते नलिनीपत्रवातः ।

Total No. of Printed Pages:2

SUBJECT CODE NO: - Z-1111
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - XIII Tatvadyan

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Translate any two of the following.

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोचे भाषांतर करा.

अ) गुरुनहत्वा हि महानुभावान् श्रेयो भोक्तुं भैक्ष्यमपीह लोके।

हत्वार्थकामास्तु गुरुनिहैव भुञ्जीय भोगान् रुधिरप्रदिग्धान्।।

आ) कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन।

मा कर्मफलहेतुर्भूर्मा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि।।

योगस्थः कुरु कर्माणि सङ्गं त्यक्त्वा धनञ्जय।

सिद्ध्यसिद्ध्योः समो भूत्वा समत्वं योग उच्यते।।

इ) विहाय कामान्यः सर्वान्पुमांश्चरति निःस्पृहः।

निर्ममो निरहंकारः स शान्तिमधिगच्छति।।

एषा ब्राह्मी स्थितीः पार्थ नैनां प्राप्य विमुह्यति।

स्थित्वास्यामन्तकालेऽपि ब्रम्हनिर्वाणमृच्छति॥

Q2 Write a critical paragraph on any three of the following.

15

खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

अ) लक्षणस of स्थितप्रज्ञ

स्थितप्रज्ञाची लक्षणे

आ) The स्वरूप of आत्मा

आत्म्याचे स्वरूप

इ) क्षात्रधर्मोप्रदेश

ई) भगवद्गीतापरिचय

Q3 गीतेच्या द्वितीय अध्यायाच्या आधारे निष्काम कर्मयोग स्पष्ट करा. 15

Explain निष्कामकर्मयोग on the basis of गीता's second chapter.

Or/अथवा

श्रीमद्भगवद्गीतेचा सांख्ययोग सविस्तर स्पष्ट करा.

Explain the सांख्ययोग of श्रीमद्भगवद्गीता

Q4 Explain the reference to the concert any two of the following. 10

खालीलपैकी कोणत्याही दोन्हीचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

अ) तस्मा द्योगाय युज्यस्व योगःकर्मसु कौशलम्।

आ) व्यवसायात्मीका बुद्धीः समाधौ न विधीयते।

इ) जातस्य हि ध्रुवो मृत्युः ध्रुव जन्म मृतस्य च।।

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1112
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - XIV Natak (Abhidnyan shakuntalam)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

Q1 Translate any two

10

भाषांतर करा (कोणतेही दोन)

- १) अर्थो हि कन्या परकीय एव
तामद्य संप्रेष्य परिग्रहीतुः ।
जातो ममायं विशदः प्रकामं
प्रत्यर्पितन्यास इवान्तरामा ॥
- २) स्त्रीणामशिक्षितपटुत्वममानुषीपु
संदृश्यते किमुत याः प्रतिबोधवत्यः ।
प्रागन्तरिक्षगमनात्स्वमपत्यजात -
मन्यैब्दिजैः परभृताः खलु पोषयन्ति ॥
- ३) भानुः सकृद्युक्ततूरङ्ग एव
रात्रिं दिवं गन्धवहः प्रवाति ।
शेषः सदैवहितभूमिभारः
षष्ठांशवृत्तेरपि धर्म एषः ॥

Q2 Write a critical paragraph (any three)

15

विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही तीन)

- १) दुर्वासाचा शाप
Curse of दुर्वास
- २) प्रियंवदा आणि अनसूया
- ३) विष्कम्भक
- ४) इन्द्र सखा दुष्यन्त

Q3 'तत्रापि च चतुर्थोडङ्कः' हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा. 15
Explain the statement 'तत्रापि च चतुर्थोडङ्कः' with example

किंवा

दुष्यन्त शकुन्तलेच्या पुनर्मिलनाच्या प्रसंगाचे वर्णन करा.

Explain details incident of polemics between दुष्यन्त and शकुन्तला

Q4 Explain with reference to the context (any two) 10
ससन्दर्भ स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन)

- १) शान्ते करिष्यसि पदं पुनराश्रमेडस्मिन् ।
- २) पतिकुले तव दास्यमपि क्षमम् ।
- ३) ततस्तं सर्पो भूत्वा द्शति ।

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1393
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (Opt.) - XV Sahitya Shastra

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1) Attempt all questions.

- Q1 Write critical paragraph on any three. 15
 कोणत्याही तीनवर विवेचक परिच्छेद लिहा.
 1. नियतिकृतनियमरहितां।
 2. काव्यं यशसे।
 3. लोकशास्त्र काव्यद्यवेक्षणात्।
 4. तददोषौ शब्दार्थो सगुणावनलंकृती पुनः क्वापि।
- Q2 How many types of 'काव्य' and what are they? Explain with the example of 'मध्यम काव्य' 15
 काव्याचे प्रकार किती व कणते? मध्यम काव्याचे लक्षण सांगून उदाहरणासह स्पष्ट करा.

OR /किंवा

'ध्वनीसंप्रदाय' विवृणत।

- Q3 Explain the figures of speech in any two of the following. 10
 पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंतील अलंकार ओळखा व स्पष्टीकरण करा.
 1. स्वप्ने डपि समरेषु त्वां विजयश्रीर्न मुञ्चति ।
 प्रभावप्रभवं कान्तं स्वाधीनपतिका यथा ॥
 2. कमलमनन्भासि कमले च कुवलये तानि कनकलतियाम ।
 सा च सुकुमारसुभगे ल्युत्पातपरम्परा केयम ॥
 3. उद्यमयते दिडमालिन्यं निराकुरुतेतरां
 नयति निधनं निद्रामुद्रां प्रवर्तयति क्रियाः ।
 रचयतितरां स्वैराचार प्रवर्तनकर्तनम
 बत बत लसत्तेजः पुञ्जो विभाति विभाकरः ॥
- Q4 Define explain and illustrate any two अलंकार of the following. 10
 पुढीलपैकी कोणत्याही दोन अलंकारांचे व्याख्या व उदाहरणासह स्पष्टीकरण करा.
 1. उत्प्रेक्षा।
 2. अर्थान्तरन्यास।
 3. यमक।

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - X-3005
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B. Com F.Y (Sem- I)
Examination March/April-2023
Sanskrit (SL) Paper - I
Sanskrit Sarita - A

[Time: 3:00 Hours]

[Max. Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) Q.1 is compulsory.
- 2) Solve any 4 Questions from 2 to 7

Q1 A) Write multiple choice questions (any five)

05

- 1) उदारचरितानां तु _____॥
 अ) वसुधैव कुटुम्बम् ब) विश्वमेव कुटुम्बम् क) वसुधैव विश्वम्
- 2) तस्मै _____ नामः ।
 अ) श्रिगुखे ब) श्रीगुरुभ्यो क) श्रिगुरुभ्याम्
- 3) जयन्तः कस्य वै सुतः ।
 अ) शंकरस्य ब) श्रीकृष्णस्य क) शक्रस्य
- 4) स्वप्नवासदत्तस्य कर्ता कः ?
 अ) विष्णुशर्मा ब) कालिदासः क) भासः
- 5) परं भूषणम् किम् ?
 अ) कर्मम् ब) शीलम् क) ज्ञानम्

B) Answer in one sentence any five

05

- एका वाक्यात उत्तरे लिह (कोणतेही पाच)
- 1) पद्मावती ही कोणत्या देशाची राजकन्या होती?
 Name of state of पद्मावती
 - 2) 'कविताकामिनीचा विकास' कोण आहे ?
 Who is the "कविताकामिन्याः विलासः
 - 3) शुकनासाने कोणाला उपदेश केला आहे ?
 Whom did शुकनास advice?
 - 4) ऐश्वर्याचे भूषण काय आहे ?
 What is the grace of ऐश्वर्य?
 - 5) विज्ञान म्हणजे काय ?
 What is science?

C) Fill in the blanks (any Five)

05

रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच)

- 1) संसारे प्रस्तुतं बभूव सकलं नूनं _____।
अ) रामायणात् ब) महाभारतात् क) स्वप्नवासवदत्तात्
- 2) अखण्डमण्डलाकारं _____ येन चराचरम् ।
अ) प्राप्त ब) ज्ञाप्तं क) व्याप्तं
- 3) अनपराधः इदानीम् _____ ।
अ) उदयनः ब) राजपुत्रः क) आर्यपुत्रः
- 4) न में हस्तपादं _____ ।
अ) चलति ब) धावति क) प्रसरति
- 5) न वैदग्ध्यं _____ ।
अ) आकर्णयति ब) गणयति क) पश्यति
- 6) पापान्निवारयति योजयते _____।
अ) हिताय ब) सुखाय क) ज्ञानाय

D) Write true or false (any Five)

05

चूक की बरोबर लिहा (कोणतेही पाच)

- 1) विज्ञानं नरजीवनस्थ सुखसौविध्यप्रदं साधनम् ।
- 2) न गुरोराधिकं तत्त्वं न गुरोरधिकं तपः ।
- 3) गुरुः प्राज्ञे एव विद्यां वितरति ।
- 4) तैः मार्गाश्रितैः अटव्यां मृतगजस्य अस्थीनि दृष्टानि ।
- 5) कालिदासस्य एका रचना प्रसिद्धा ।
- 6) वासवदत्ता लतामण्डपे कन्दुकेन सह क्रीडति ।

Q2 Translate any three of the following

15

खालीलपैकी तीनचे भाषांतर करा

- 1) अमृतसहोदरापि कुटुविपाका । इयं संवद्रधन वारिधारा तृष्णाविषवल्ली नाम । व्याधगीति-
रिन्द्रियमृगाणाम् । परामर्शधूमलेखा सच्चरितचित्राणाम् विभ्रमशय्या मोहदीर्घ निद्राणाम्
निवासजीर्णवलभी धनमदविशाचिकानाम् । तिमिरोदमतिः शास्त्र दृष्टिनाम् । पुरः पताका
सर्वाविनयानाम् ।
- 2) प्राणाः प्राणभृतामन्नं तदभुक्त्या निहन्त्यसून् । विषं प्राणहरं तच्च युक्तियुक्तं रसायनम् ॥ अमृतं
शिशिरे वह्निः अमृतं क्षीरभोजनम् । अमृतं राजसंमानममृतं प्रियदर्शनम् ॥
- 3) तथानुष्ठिते तैः मार्गाश्रितैः अटव्यां मृतसिंहस्य अस्थीनि दृष्टानि । ततः च एकेन अभिहितम् अहो,
अद्य विद्याप्रत्ययः क्रियते । किंचिदेतत्, सत्वम् मृतं तिष्ठति । तद्विधाप्रभावेण जीवन सहितं कुर्मः
। अहम् आस्थसंचयं करोमि, ततः च एकेन औत्सुक्यात् अस्थिसंचयः कृतः ।

- 4) गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णु गुरुर्देवो महेश्वरः । गुरुः साक्षात् परब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
अखण्डमण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरम् । तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

- Q3 Explain with reference to the context any three. 15
खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा .
1) भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि ।
2) यत्ने कृते यदि न सिद्ध्यति कोऽत्र दोषः ।
3) आर्यपुत्र पक्षपातेनातिक्रान्तः समुदाचारः ।
4) गन्धर्वनगरलेखेव पश्यत एव नश्यति ।
- Q4 Write a moral of the story सिंहकारकब्राह्मणपुत्रकथा. 15
सिंहकारकब्राह्मणपुत्रकथेचे तात्पर्य स्पष्ट करा
- Q5 Write in detail about राजलक्ष्मी दोषाः 15
राजलक्ष्मीच्या दोषांचे सविस्तर वर्णन करा
- Q6 Explain the गुरुमहिमा in detail. 15
'गुरु महिमा' सविस्तर स्पष्ट करा.
- Q7 Write critical paragraph on any two 15
कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिय
1) वासवदत्ता
2) विदूषक
3) त्रिविध - आहाराः ।

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1013
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc./B.S.W F.Y. (Sem I)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (SL) Paper - I (Sanskrit Sarita - A)

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1) All question are compulsory.

Q1 Translate any two of the following

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा.

१) यथा भारेण नमते लघुनोन्नमते तुला ।
समतिष्ठति युक्तन भोज्येनेयं तथा तनुः ।
तस्माह अभ्यवहर्तव्य, स्वशक्ति मनुपश्यता ।
नातिमात्रं न चात्याल्पं मेयं मान वशादपि ॥

२) पापान्निवास्यति योजयते हिताय
गुह्यं च गुहति गुणान्प्रकटी करोति ।
आपदगतं च न जहाति ददाति काले
सन्मित्रलक्षण मिदं प्रवदन्ति सन्तः ॥

३) कुंजरिके ! कुंजरिके ! कुत्र कुत्र भर्तुदारिका पदमावती? किं भणसि
फलाभर्तुदारिका माधवीलतामण्डपस्य पार्श्वतः कन्दुकेन क्रीडातीति। यावह
भर्तुदारिका मुपसर्पामि । अम्मो! इयं भर्तुदारिका परिश्रान्तरमणीय दर्शनिन मुखेन
कन्दुकेन क्रीडन्तीत फवागच्छति । यावदुपसर्पामि।

Q2 Explain with reference to the context any two of the following

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण द्या

१) न सत्यमनुबुध्यते
२) गुरुः साक्षात्परब्रम्ह तस्मै श्रीगुरवे नमः ।
३) फतत्त्वयी जगति पुण्यकृतो लभन्ते ।

Q3 Write critical paragraph on any two

10

कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा

१) विज्ञान स्वरूपम

- २) शीलं परं भुषणम
३) सुभाषित महत्त्वम

Q4 Explain the सिंहकारक ब्राम्हणपुत्रकथा सिंहकारक ब्राम्हणपुत्र कथा स्पष्ट करा. 10

किंवा

‘अनपराधखलु आर्यपुत्र’ या पाठाची माहिती स्पष्ट करा.

Q5 Describe the लक्ष्मीदोषाः in the lesson राज लक्ष्मीदोष वर्णनम् | राजलक्ष्मीदोष वर्णनम् 10

वर्णनम् या पाठातील लक्ष्मीचे दोष वर्णन करा

किंवा

Explain the importance of भोजन विधी with the help of भोजन विधीविज्ञानीयम्

भोजनविधीविज्ञानीयम् या पाठाधारे भोजनविधीचे महत्त्व सांगा

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - X-3021
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B.Com F.Y (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (SL) Paper - II
(Sanskrit Sarita - B)

[Time: 3:00 Hours]

[Max. Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) Question 1 is compulsory.
- 2) solve any 4 question from 2 to 7

Q1 A) write multiple choice question

05

कोणतेही पाच बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा

- 1) कालिदासादीनामिव _____ ।
 अ) धनम् ब) योगः क) यशः
- 2) _____ धिष्ठितकालिदासः ।
 अ) कनिष्ठिका ब) मध्यमा क) अनामिका
- 3) डॉ. श्री भा. वर्णेकर महोदयस्य जन्मस्थानम्। _____ अस्ति ।
 अ) कोल्हापूरम् ब) नागपूरम् क) नगरम्
- 4) काव्यप्रकाशस्य रचयिता _____ ।
 अ) आनन्दवर्धनः ब) मध्वाचार्यः क) मम्मटः
- 5) मानवः खलु सृष्टिचक्रस्य अन्यतमो _____ ।
 अ) मालकः ब) चालकः क) घटकः
- 6) यत्र राजते _____ जनाः सृष्टिदेवीं भजन्ति ।
 अ) समताशान्तिः ब) समता क) शान्तिः

B) Write answer in one word (any five)

05

एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच)

- 1) Who is the Witter of "अच्युताष्टकम्"
 'अच्युताष्टकम्' चे रचयिता कोण?
- 2) What is 'प्रहेलिका'?
 प्रहेलिका म्हणजे का?
- 3) What causes air pollution?
 वायुप्रदुषण कशाने होते?
- 4) Who wrote 'सूर्यशतक'
 'सूर्यशतक' कोणी लिहले?
- 5) What is वेद?
 वेद म्हणजे काय?

6) Which award did the epic शिवराज्योदयम् get?
'शिवराज्योदयम्' या महाकाव्याला कोणता पुरस्कार प्राप्त झाला?

C) Fill in the blanks

रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच)

- 1) _____ गृहनिवासः शोभनं सर्व लोके ।
अ) मातृ ब) पितृ 3) श्वशुर
- 2) न ऋते श्रान्तस्य सख्याय _____ ।
अ) देवाः ब) दानवाः क) मानवाः
- 3) _____ भूमिः पुत्रोऽहं पृथिव्याः ।
अ) पिता ब) माता क) त्राता
- 4) राक्षसः क्षोभितः _____ शोभितो दण्डकारण्यभूपुव्यताकारणम् ।
अ) सीतया ब) राधरा। क) रमया
- 5) _____ शिरसि यदि निष्पदेत वहिनर्वपुषि यदि संविशेत् ।
अ) बाणः ब) शरः क) वज्रः
- 6) भृगुर्वै वारुणिः । वरुणं _____ उपससार ।
अ) पितरम् ब) मातरम् क) स्वसारम्

D) Write true or false (any five)

चूक किंवा बरोबर लिहा. (कोणतेही पाच)

- 1) आनन्दो ब्रहमेति व्यजानत् ।
- 2) श्रीहृषदिर्घावकादीनामिव यशः ।
- 3) धरामप्यधरीकुर्वन् मानवः किं न दानवः ।
- 4) धक्का बुक्केन मणिरामाय निष्कासितः ।
- 5) न स सखा यो न ददति सख्ये ।
- 6) जानकीनायकं माधवं भजे ।

Q2 Translate any three of the following

खालीलपैकी तीनचे भाषांतर करा

1) छात्रा :- आचार्य नमो नमः ।

आचार्य:- कल्याणमस्तु । उपविशत । आयि छात्राः, अथ पर्यावरणविषयम् अधिकृत्य अहं वक्तुकामः ।

छात्रा :- साधु । तत्र वर्तते नः कौतुहलमा

आचार्य:- परितः आवरणं पर्यावरणम् इति वाच्यार्थः । चराचर सृष्टेः मानवस्य च संबन्धः पुरातनकालात् प्रभृति प्रवर्तते ।

- 2) मनो ब्रहमेति व्यजनात् । मनसो हयेव खल्विमानि भूतानि जायन्ते । मनसा जातानि जीवन्ति । मनः प्रयन्यभिसंविशन्तीति । तद्विज्ञाय । पुनरेव वरुणं पितरमुपससार । अधीहि भगवो ब्रहमेति । तं होवाच । तपसा ब्रहम विजिज्ञासस्व ।
- 3) चित्रं देवानाम् उदेगादनीकं चतुर्मित्रस्य वरुणस्याग्रेः ।
आ प्रा यावापृथिवी अन्तरिक्ष सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुपश्च ॥
- 4) विष्णवे जिष्णवे शङ्खिने चक्रिणे रक्मणीरागिणे जानकी जानये ।
वल्लवीवल्लभायार्चितायात्मने कंसविध्वंसिने वंशिने ते नमः ।

- Q3 Explain with reference to the context any three. 15
खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा
- 1) केवलाद्यो भवति केवलादी ।
 - 2) नूनं वृक्षविनाशः आत्मविनाशाय कल्पते ।
 - 3) अश्वा सथा सञ्ज्ञानिलाः खरगा पुनः प्रलयानलाः ।
 - 4) देवकी नन्दनं संदधे ।
- Q4 Explain the 'काव्य प्रयोजन' by telling how many and which? 15
काव्यांची प्रयोजने किती व कोणती हे सांगून सोदाहरण स्पष्ट करा.
- Q5 Write in detail चतुर्जामातृणां कथा with its moral 15
'चतुर्जामातृणां कथा' सविस्तर लिहून कथेचे तात्पर्य लिहा.
- Q6 Explain the meaning of सुभाषित and explain its Various types with Example. 15
'सुभाषिताचा' अर्थ स्पष्ट करून त्याच्या विविध प्रकारांच्या सोदाहरण स्पष्ट करा.
- Q7 Write critical paragraph on any two 15
कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.
- 1) जलप्रदूषणम्
 - 2) चरति चरतो भगः ।
 - 3) सहृदयं सामनस्यमविद्वेषं कृणोमि वः ।

Total No. of Printed Pages: 04

SUBJECT CODE NO: - X-3510
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B.Com F.Y (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (SL) Paper - II (Subhashi Tani)

[Time: 3:00 Hours]

[Max. Marks: 80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) Q.no.1 Is compulsory
- 2) Solve any 4 questions from Q.2 to 7
- १) प्रश्न १ अनिवार्य
- २) प्रश्न २ ते ७ पर्यंतच्या प्रश्नांपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

Q1

A) Write multiple choice questions (any five)

05

कोणतेही पाच बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा.

१) नारी यमेव वृणुते स ----समाजे ।

अ) वरः ब) वधु क) स्वसा

२) सप्तांगमुच्यते राज्यं तत्र मूर्धा ----स्मृतः ।

अ) अमात्यः ब) नृपः क) सेनापति :

३) निर्वनो हन्यते ----निर्व्याघ्रं छिद्यते ---- ।

अ) मनुजः, गृहम् ब) सृष्टिः, विश्वम् क) व्याघ्रः, वनम्

४) तेजो यस्य विराजते स ----स्थूलेषु कः प्रत्ययः?

अ) धनवान् ब) बलवान् क) बुद्धिमान्

५) संपत्तो च विपत्तो च केषाम् एकरूपता?

अ) धनीनाम् ब) बलवताम् क) महताम्

६) पापान्निवारयति हिताय योजयते इति कस्य लक्षणम्?

अ) सन्मित्रस्य ब) अमित्रस्य क) उदासीनस्य

B) Write answers in one sentence (any five)

05

एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच)

१) शोकारातिभयत्राणं प्रीतिविश्रम्भ भाजनं कः ?

- २) लक्ष्मीः दानवती यस्य तस्य जीवितं कथम्?
- ३) मधुरिपुः कया पुत्रीकृतः ?
- ४) प्रजासुखे सुख कस्य?
- ५) यथा फलागमैः तरवः नम्राः तथा समृद्धिभिः अनुधृताः के ?
- ६) हस्तस्य भूषणं किम्?

C) Fill in the blanks (any five)

05

रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच)

- १) नीरक्षीर विवेके तु हंसो ---- बको बकः ।
अ) हंसो ब) पिको क) चटको
- २) अज्जलि स्थानि पुष्पाणि वासयन्ति ---- ।
अ) चरणव्ययम् ब) करव्ययम् क) कर्णव्ययम्
- ३) अलसस्य कुतो ---- अविद्यस्य कुतो धनम् ।
अ) अविद्या ब) अज्ञानम् क) विद्या
- ४) ----- लभ्यं सकलं न श्रमेण विना क्वचित् ।
अ) श्रमेण ब) आलस्येन क) अनायासेन
- ५) ----- करोति जगदीश्वरमप्ययोनिम् ।
अ) मित्रं ब) शत्रुं क) पुत्रं
- ६) आन्वीक्षिकी त्रयी ----- दण्डनीतिश्च शाश्वतीः ।
अ) वार्ता ब) कर्ता क) संहर्ता

D) Write true or false (any five)

05

चूक की बरोबर ते लिहा (कोणतेही पाच)

- १) न शोभते क्रियाहीनं मधुरं वचनं तथा ।
- २) फलन्ति अपि स्वार्थाय वृक्षाः खला इव ।
- ३) न कश्चित् कस्यचित् मित्रं न कश्चित् कस्यचिद् रिपुः ।
- ४) क्रोधो निः सत्यता द्यूतमेतन्मित्रस्य भूषणम् ।
- ५) उद्यमेन न सिध्यन्ति कार्याणि ।
- ६) नारीबलं भवति सर्वबलाद् बलिष्ठम् ।

Q2 Translate any three of the following
खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे भाषांतर करा .

15

- १) काली त्वमेव हतवत्यरिदैत्यवज्रान
पुष्पाहता मृतवतीन्दुमती त्वमेव ।
वज्रादपि त्वमतिवज्रमयी कठोरा
पुष्पादपि त्वमतिसुन्दरकोमलाङ्गी ।।
- २) उदयति यदि भानुः पश्चिमे दिग्दिभागे
प्रचलति यदि मेरुः शीततां याति वह्निः ।
विकसति यदि पद्मं पर्वताग्रे शिलायम्
न चलति खलु वाक्यं सज्जनानां कदाचित् ॥
- ३) अन्यथैव हि सौहार्दम् भवेत्स्वच्छन्तरात्मनः ।
प्रवर्तते ऽन्यथा वाणी शाठयो पहत चेतसः ॥
औरसं कृतसम्बन्धं तथा वंश क्रमागतम् ।
रक्षितं व्यसनेभ्यश्च मित्रं ज्ञेयं चतुर्विधम् ॥
- ४) यद् जीव्यते क्षण मपि प्रथितं मनुष्यैः
विज्ञानशौर्यं विभवार्यं गुणैः समेतम् ।
तद् नाम जीवितमिह प्रवदन्ति तज्ज्ञाः
काकोऽपि जीवति चिरं छ बलिं च भुङ्क्ते ॥

Q3 Explain with reference to the context (any three)
कोणत्याही तीनचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

15

- १) धरमप्यधरीकुर्वन् मानवः किं न दानवः ।
- २) अयोग्यः पुरुषो नास्ति योजकः तत्र दुर्लभः ।
- ३) उदार चरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ।
- ४) अधनस्य कुतो मित्रम् अमित्रस्य कुतः सुखम् ।
- ५) एवं पुरुषकारेण विना दैवं न सिध्यति ।
- ६) ध्वंसो हि नाम सुकरः कठिना च सृष्टिः ।

Q4 Write in detail what are the आदर्श मैत्री लक्षण s mentioned by सुभाषितकारs
सुभाषितकारांनी आदर्श मैत्रीची कोणती लक्षणे सांगितली आहेत ते सविस्तर लिहा.

15

- Q5 Explain 'चित्ते वाचि क्रियांचा च महताम् एकरूपता' with the help of text 'सज्जेन'.
'सज्जेन' या पाठाच्या आधारे 'चित्ते वाचि क्रियायां च महताम् एकरूपता |' ही बाब स्पष्ट करा. 15
- Q6 Explain the importance of सद्गुणs in human life with the help of the lesson 'सद्गुणs' 15
- Q7 Write critical paragraph on any two of the following. 15
खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.
१) अगच्छन् वैनतेयोऽपि पदमेकं न गच्छति |
२) नार्याकृतौ सकलरुपधरा हि देवी |
३) नात्मप्रियं हितं राज्ञः प्रजानां तु प्रियं हितम् |

Total No. of Printed Pages: 02

SUBJECT CODE NO: - Z-1029
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc./B.S.W F.Y. (Sem II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (SL) - II (Sanskrit Sarita-B)

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1) All questions are compulsory.

Q1 Translate any two of the following.

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे भाषांतर करा.

१. तदा सः पुरोहितः, हे जामातः अपसर,
 अपसर! इत्युक्त्वा तं पादत्राणेन अताडयत् ।
 पुत्रोऽपि, 'केशव, दूरीभव दूरीभव', इत्युक्त्वा
 तं मुष्टया अताडयत् । एवं तौ व्दावपि
 केशवमताडयताम् । तदा ताभ्यां ताडयमानः
 सः शीघ्रं पलायितः । पुरोहितस्य परमसुहृत्
 तमपृच्छत्, 'त्वया भोजनरस लुब्धा जामातरः
 गृहात कथं निष्कासिताः इति संक्षेपेण कथय।

२. आस्तां तावदाहो समुद्रमहिमा दूरेऽपि कर्णप्रियः
 तोरे पिपासयैव मरणं प्राप्नोति शीघ्रं जनः ।
 तस्मादम्बुनिधेर्वरं लघुसरः कूपोऽथवा वापिका
 यत्र स्वीयकरव्दयेन सलिलं पेपीयते स्वेच्छया ॥

३. भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः भद्रं
 पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेम
 देवाहितं यद्गू ॥

Q2 Explain with reference to the context any two of the following.

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

१. न ऋते श्रान्तस्य सख्याय देवाः ।
२. काव्यं यशसेऽर्थकृते ।
३. श्वशुर गृहनिवासः शोभनः सर्वलोके ।

Q3 Write critical paragraph on any two of the following

10

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

१. मणिरामः तथा माधवस्य निष्कासनम् ।
२. केवलाद्यो भवति केवलादी ।

३. शिवेतरक्षतये ।

Q4 Explain the thoughts of वैदिक ऋषी about hard work.
वैदिक ऋषींचे परिश्रम विषयक विचार स्पष्ट करा.

10

Or / किंवा

Explain in detail how the importance of protection of environment has been explained by the teacher to the students.

आचार्यांनी विद्यार्थींना पर्यावरणरक्षणाचे महत्त्व कसे पटवून दिले ते सविस्तर स्पष्ट करा.

Q5 Describe in detail the independence pledge in "रोहिडेश्वर" temple.
रोहिडेश्वर मंदिरातील स्वातंत्र्य प्रतिज्ञेचे सविस्तर वर्णन करा.

10

Or / किंवा

'Describe the journey of भृगू up to आनंदमयब्रम्ह'

'आनंदमय ब्रह्मापर्यंतचा भृगूचा प्रवास स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 03

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1432
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc./B.S.W. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (SL) Paper - II Sanskrit Subhashitani

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1) All questions are compulsory.

सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक

Q1

A. Answer multiple choice questions (attempt all)

05

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा { सर्व अनिवार्य }

1. Eminence of the individual becomes _____
a. With clothes b. With Money c. With virtue d. All of these
व्यक्तीची श्रेष्ठता _____ ठरते.
अ. कपड्याने ब. पैशाने क. सद्गुणाने ड. यापैकी सर्व
2. A gentleman's house never lacks _____
a. Food b. Land & Water c. Sweetness d. All of these
सज्जनांच्या घरी कधीही _____ कमी नसते.
अ. अन्न ब. जमीन व पाणी क. गोडवाणी ड. यापैकी सर्व
3. Similitudes are given to women
a. Mother b. Clown c. Wilderness d. all of these
स्त्रीला _____ उपमा दिल्या आहेत.
अ. माता ब. विदुषी क. वीरांगना ड. यापैकी सर्व
4. What is the name of Shri Rama's mother_?
a. Kausalya b. Mandodari c. Menka d. Yashoda
श्रीरामाच्या आईचे नाव काय?
अ. कौसल्या ब. मंदोदरी क. मेनका ड. यशोदा
5. The stability of the nation survives.
a. The king b. Wealth c. army d. all of these
राष्ट्राचे स्थैर्य _____ टिकून राहते.
अ. राजा ब. संपत्ती क. सैन्य ड. यापैकी सर्व

B. Answer in one sentence (Attempt all)
एका वाक्यात उत्तरे द्या. (सर्व अनिवार्य)

05

1. To whom is the tree compared
वृक्षाची तुलना कोणाशी केली आहे.
2. What is the ornament of the hand?
हाताचा अलंकार कोणता?
3. What makes friends and enemies
मित्र आणि शत्रू कशामुळे निर्माण होतात?
4. What is the weapon of kings?
राजाचे शस्त्र कशासाठी असते.
5. What elements are male and female
स्त्री आणि पुरुष कोणते घटक आहेत?

Q2 Explain the following sentences in full (any two)
खालील वाक्याचे पूर्ण स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही दोन)
(word Limit 60 words)
(शब्दमर्यादा ६० शब्द)

10

१. न ऋते श्रान्तस्स सख्याय देवाः ।
२. यथा राजा तथा प्रजा ।
३. समानशील व्यसनेसु सख्यम ।
४. नारीबल भवति सर्वव लाह बलिष्ठम ।

Q3 Attempt answers in short (any four)
थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

10

1. Write environmental thoughts in संस्कृत सुभाषितांजली.
संस्कृत सुभाषितांजली मधील पर्यावरण विचार लिहा
2. Write Feminism in the lesson स्त्री विचार
स्त्री विचार या पाठातील स्त्री विचार लिहा.
3. Write the information about राजधर्म in राजा व राजधर्म lesson
राजा व राजधर्म पाठातील राजधर्माबद्दलची माहिती लिहा.
4. Write the importance of hard work in the lesson श्रममहिमा
श्रममहिमा पाठातील परिश्रमाचे महत्व लिहा.

Q4 Write your thoughts about friendship in संस्कृत सुभाषिताजंली in detail.
संस्कृत सुभाषिताजंली मधील मैत्री बदल आपले विचार सविस्तर लिहा.

10

OR /किवा

Write detailed information about सद्गुण
'सद्गुण' याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - X-3013
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B. Com S.Y (Sem-III)
Examination March/April-2023
Sanskrit (SL) Paper - III
Girvan Manjari-A

[Time:3:00 Hours]

[Max. Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) Q.1 is compulsory
- 2) solve any four questions from Q2 to Q7.

Q1 (A) Write multiple choice questions (any five)

05

कोणतेही पाच बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा.

- 1) कृत्स्नं हि शास्त्रमिदम् _____।
(अ) युद्धजयः (ब) बुद्धिजयः (क) इन्द्रियजयः
- 2) कलहान्तानि हर्म्याणी कुवाक्यान्तं च _____।
(अ) शत्रुता (ब) सौहृदम् (क) ऐश्वर्यम्
- 3) तत्राहिंसा सर्वथा सर्वदा सर्वभूतानाम् _____।
(अ) अनभिद्रोहः (ब) द्रोहः (क) वैरम्
- 4) अम्बरीषश्च _____ बुभुजाते चिरं महीम्।
(अ) अभागो (ब) नाभागो (क) कौरवो
- 5) परन्त्वद्य सिंहेन सह _____ साम्मुख्यम् अस्ति।
(अ) शिवस्थ (ब) रामस्थ (क) कृष्णस्थ
- 6) धन्यास्ते ये न पश्यन्ति देशभङ्ग _____।
(अ) राष्ट्रक्षयम् (ब) कुलक्षयम् (क) मनुष्य क्षयम्

B) Answer in one sentence (any five)

05

एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच)

1. From which वेद अक्षसूक्त is taken.
अक्षसूक्त कोणत्या वेदातून घेण्यात आले आहे?
2. Who created चर्पटपञ्जरिकास्तोत्रम्?
चर्पटपञ्जरिकास्तोत्राची रचना कुणी केली ?
3. What decision did Dr. Babasaheb Ambedkar make?
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी कोणता निश्चय केला?
4. From whom are all animals born?
सर्व प्राणी कशापासून जन्माला येतात?
5. What is it like to drink water immediately after a meal.
भोजनान्ती पाणी पिणे कसे असते?

6. Who does not get मुक्ति:?
मुक्ती कोणाला मिळत नाही?

C) fill in the blanks (any five)

रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच)

05

1. ज्ञाते तत्त्वे कः _____।
(अ) कासारः (ब) संसारः (क) विकारः
2. _____ दृष्ट्याय कितवं तताप ।
(अ) मनुष्यं (ब) वानरं (क) स्त्रियं
3. स एव राजनीतौ _____ ।
(अ) अकुशलः (ब) निष्णातः (क) मूढः
4. मेषसूपकारकलहोऽयं वानराणां _____ भविष्यति ।
(अ) क्षयाय (ब) वर्धनाय (क) सुखाय
5. अजीर्णे _____ वारि।
(अ) विषम् (ब) भेषजम् (क) हानिकरम्
6. भाषाप्रभुत्वेन विराजमानो _____ कक्षां विततीचकार ।
(अ) अज्ञानस्य (ब) धनस्थ (क) ज्ञानस्थ

D) Write five of the following statements. true or false.

खालीलपैकी कोणतीही पाच विधाने सत्य की असत्य ते लिहा.

05

- 1) स्तेयमशास्त्रपूर्वकं द्रव्याणां परतः स्वीकरणम् ।
- 2) अम्बरीशस्व नाभागो विनेशुरजितेन्द्रियाः।
- 3) राजगृहे लघुकुमारवाहनयोग्यं मेषयुधमस्ति ।
- 4) पिता माता भ्रातर एनमाहुर्न जानीमो नयता बद्धमेतम् ।
- 5) सप्त यमाः सन्ति।
- 6) डॉ. भीमराव : स्वाध्यायव्रतम् अपालयत् ।

Q2 Translate any three of the following.

15

खालीलपैकी तीनचे भाषांतर करा.

- 1) तत्रार्थशास्त्रे प्रथितांच संस्थां भीमः प्रविष्टो निजपाटवेन ।
अध्येतुमिच्छन् विधिशास्त्रमन्यन् स ग्रेजिमित्यत्र समाजगाम।
- 2) सोऽपि वानरयूथपः तद् दृष्ट्वा व्यचिन्तयत्, 'अहो मेषसूपकारकलहोऽयं वानराणां
क्षयाय भविष्यति, यतोऽन्नास्वादलम्पटोऽयं भेषः महाकोपाश्च सूपकाराः
यथासन्नवस्तुना प्रहरन्ति ।
- 3) विद्याविनयहेतुरिन्द्रियजयः कामक्रोधलोभमानमदहर्षत्यागात्कार्यः । कर्णत्वगक्षिजिह्वा
घ्राणेन्द्रियाणां शब्दस्पर्शरूपरसगन्धेष्वविप्रतिपत्तिरिन्द्रियजयः । शास्त्रानुष्ठानं वा।

- 4) पूजयेदशनं नित्यमृचाच्चैतद अकुत्सयन्।
दृष्ट्वा दृष्टेत् प्रसीदेच्च प्रतिनन्देच्च सर्वदा ।
पूजितं ह्यशनं नित्यं बलमूर्जं च यच्छति ।
अपूजितं तु तद् भुक्तमुभयं नाशयेदिदम् ।

- Q3 Explain with reference to the context any three. 15
कोणत्याही तीनचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.
1) सत्यं यथार्थं वाङ्मनश्चेति ।
2) स एवं पुरुषपौरुषपरीक्षकः
3) अश्वस्येवजरतो वस्यस्य नाहं विन्दानि किन्वस्य भोजन।
4) यदि शिवस्थ सहाय्य साक्षाच्छिव एव न कुर्यात् तद् विजयपुरस्य एवं विजयः ।
- Q4 Explain the thoughts in चर्पटपञ्चयिकास्तोत्रम् 15
चर्पटपञ्चरिकास्तोत्रातील विचार सविस्तर स्पष्ट करा
- Q5 Explain the lesson भीमस्य विदेशे ज्ञानार्जनम् in detail. 15
'भीमस्य विदेशे ज्ञानार्जनम्' हा पाठ सविस्तर स्पष्ट करा.
- Q6 Describe the पराक्रम of शिवराय on the basis of 'शिवराजगुणवर्णनम्' 15
'शिवराजगुणवर्णनम्'च्या आधारे शिवरायांच्या पराक्रमाचे वर्णन करा.
- Q7 Write critical paragraph on any two 15
कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.
1) अक्षसूक्तः
2) अर्थशास्त्रातील अरिषड्वर्ग । अरिषड्वर्ग in अर्थशास्त्रम्
3) मेषसूपकारकलहः

SUBJECT CODE NO: - Z-1021
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc. S.Y. (Sem III)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (SL) - III (Girvan Manjari-A)

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1) All questions are compulsory.

Q1 Translate any three of the following

15

भाषांतर करा (कोणतेही तीन)

१. अजीर्णे भेषजं वारि जीर्णे वारि बलप्रदम् ।
भोजने चामृत वारि भोजनान्ते विषप्रदम् ॥
अत्यम्बुपानान्न विपच्यतेऽन्नं निरम्बु-
पानाच्च स एवं दोषः ।
तस्मान्नरो वह्निविवर्धनाय मुहुरर्मुहूर्वारि पिबेदभूरि ॥

२. ग्रन्थान् पठत्रैकविधान्-अनेकान्,
तेषांसारं स लिखन् तदाशु ।
एकाग्रचित्तेन विचित्तेन विचिन्तयन् च,
मैकान् निबन्धान् स लिलेख तत्र ॥

वित्तं च संचित्य मितव्ययेन,
स क्रीतवान् दुर्लभ पुस्तकानि ।
विद्याधनं च क्षणशो विचित्य,
सोऽवर्धयज्ज्ञाननिधिं निरन्तरम् ॥

३. पुनरपि जननं पुनरपि मरणं,
पुनरीप जननी जठरे शयनम् ।
इह संसारेरवलु दुस्तारे,
कृपयापारे पाहि मुरारे ॥

पुनरपि रजनी पुनरपि दिवसः
पुनरपि पुनरपि मासः ।
पुनरप्ययनं पुनरपि वर्षं,
तदपि न मुञ्चत्याशामर्षम्

४. रे रे मूर्खाः यूयमेतस्य सुखस्य परीणामं
न जानिथ । किं पाकरसास्वादनप्रायमेतत्
सुखं परिणामे विषवद् भविष्यति ।
तदहं कुलक्षयं स्वयं नाव लोकयिष्यामि ।
साम्प्रतं वनं यास्यामि ।

Q2 Explain with reference to the context (Any two)

10

कोणत्याही दोहोंचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा.

१. नष्टे द्रव्ये कः परिवारः ज्ञाते तत्त्वे कः संसार ।
२. तृष्णैका तरूणायते ।
३. स एव धैर्य धारि धौरियः ।

Q3 Write a critical paragraph on any two.

10

कोणत्याही दोहोंवर विवेचक परिच्छेद लिहा.

१. चन्द्रभूपती कथेचा आशय लिहा.
२. न हि तोयं विना वृत्तिः ।
३. नास्ति चात्मसमं बलम् ।

Q4 Explain 'Studious Nature' of Dr. B. R. Ambedkar.

15

भीमरायाचा विद्याव्यासंग विशद करा.

किंवा /OR

Write in details about 'अन्नविज्ञान'

अन्नविज्ञान सविस्तर लिहा.

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - X-3029
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B.Com S.Y (Sem-IV)
Examination March/April - 2023
Sanskrit (SL) Paper- IV Girwanmanjari

[Time: 3:00 Hours]

[Max. Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) Question 1 is compulsory.
- 2) Solve any 4 question from 2 to 7

Q1 A. Write multiple choice question. (any five)

05

कोणतेही पाच बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा.

- 1) 'मुद्राराक्षस' नाटकस्य कर्ता कः ?
 अ) कलिदास ब) भास क) शुद्रक
- 2) _____ सीतां नि गृहयतु।
 अ) इन्द्रः ब) वरुणः क) मरुतः
- 3) छात्रानुशासनं गद्यांशः कस्मात् उद्धृतः ?
 अ) छान्दोग्योपनिषद ब) तैत्तिरीयोपनिषद क) ऐतरेयोपनिषद
- 4) सेवनीया खलु का?
 अ) देववाणी ब) भविष्यवाणी क) आकाशवाणी
- 5) प्रतीतपदार्थको लोके ध्वनिः_____ इत्युच्यते ।
 अ) अर्थः ब) शब्दः क) नादः
- 6) रूपकाणि कतिः ?
 अ) दश ब) पञ्च क) एकादश

B. Answer in one sentence (any five)

05

एका वाक्यात उत्तरे दया (कोणतेही पाच)

- 1) What is archival science?
 पुराभिलेख विद्या म्हणजे काय?
- 2) How many syllables in 'शिखरिणीवृत्त' ?
 'शिखरिणी' वृत्तात किती अक्षरे असतात?
- 3) Who is the author of the Verse सा देववाणी खलु सेवनीया?
 सा देववाणी खलु सेवनीया' या पद्याचे कर्ते कोण?
- 4) How many Ruchas are there in कृषी कृषिसूक्त?
 कृषिसूक्तात किती ऋचा आहेत?
- 5) How many purposes of 'शब्दानुशासनम्'
 शब्दानुशासनाची किती प्रयोजने आहेत?

- 6) From which play is the passage 'कृतक कलह' is taken?
कृतक कलह हा पाठ कोणत्या नाटकातून घेतला आहे?

C. Fill in the blanks (any five)
रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच)

05

- 1) वृत्तस्य _____ प्रकाराः
अ) 02 ब) 04 क) 05
- 2) _____ नाटकं रम्यम् ।
अ) रूपकेषु ब) काव्येषु क) साहित्येषु
- 3) पाणिनी कात्यायन तथा _____ त्रिमुनी ।
अ) वररुचि ब) वरदराज क) पतंजली
- 4) भुजंगप्रयातं चतुर्भिः _____ कारैः ।
अ) य ब) र क) न
- 5) समासान्तोदात्तत्वं ततः _____ इति ।
अ) बहुव्रीहिः ब) तत्पुरुष क) षष्ठीतत्पुरुष
- 6) शब्दानुशासनस्य प्रथमं प्रयोजनं किम्?
अ) आगम ब) उहः क) रक्षा

D. write True or false (any five)

चूक कि बरोबर लिहा (कोणतेही पाच)

05

- 1) सन्देहार्थं चाध्येय व्याकरणम् ।
- 2) शुद्रकेन एकमेव नाटकं लिखितम् ।
- 3) स्वस्ति श्रीशकवर्षे ॥ 36 श्रीमुख संवत्सरे ।
- 4) नाटकं पञ्चमवेद ।
- 5) काव्योन्मेषः पद्मसङ्ग्रहस्य रचयिता कालिदासः अस्ति ।
- 6) चरितं यन्नेकविधं ज्ञेयं तत्प्रकरणं नाम ॥

Q2 Translate any three of the following

15

खालीलपैकी कोणत्याही तिनचे भाषांतर करा.

- 1) देवपितृकार्याभ्यां न प्रमदितव्यम् । मातृदेवो भव । पितृदेवो भव । आचार्यदेवो भव । यान्यनवयानि कर्माणि तानि सेवितव्यानि नो इतराणि यान्यस्माकं सुचरितानि, तानि त्वयोपाख्यानि नो इतराणि ।
- 2) नमस्तुङ्घाशिरश्चुंबि चंद्रचामरचारवे । त्रैलोक्यनगरंभमूलस्तंभाम शंभवे ॥
धर्मः सुस्थिरतामुपैतु जगतामानंददायी सदा । वृद्धिं चाभिनवांतरेण भजतां कोप्येश्वरस्माभितः ॥

- 3) सीरां युगजति कवयो युगा वि तन्वते पृथक्। धीरा देवेषु सुम्रये ।। युनक्तं सीरा वि युगा तनोत कृते योनौ बपतेह बीजम् । विराजः श्रुष्टिः सभरा असत्रो नेदीये इत् सृष्यः पक्व मा यवन् ॥
- 4) प्रख्यातवस्तुविषयं प्रख्यातोदात्तनायकं चैव । राजर्षिवंश्यचरितं तथैव दिव्याश्रयोपेतम् ।। नानाविभूतिभिर्युतमृदिविलासादिभिर्गुणैश्चैव । अङ्कप्रवेशकाढयं भवति हि तन्नाटकं नाम ॥

- Q3 Explain with reference to the context any three खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा: 15
- 1) नानाव्याकुलचेष्टः कार्यः व्युत्सृष्टिकाङ्कस्तु।
 - 2) घृतेन सीता मधुना समक्ता विश्वैर्देवैर नुमता मरुदभिः
 - 3) याति यन्तुः प्रमादेन गजो व्यालत्ववाच्यताम्।
 - 4) लध्वर्थं चाध्येयं व्याकरणम्।
- Q4 What is mean by 'पुराभिलेख' Explain the topic of 'कोळेश्वर temple'; 'पुराभिलेख' in detail 15
- पुराभिलेख म्हणजे काय? कोळेश्वर मंदिर, पुराभिलेख तपशीलवार सांगा.
- Q5 Explain in detail thoughts expresss in 'सा देववाणी खलु सेवनीया' 15
- 'सा देववाणी खलु सेवनीया' या गद्यांशात व्यक्त केलेले विचार स्पष्ट लिहा.
- Q6 Discuss the teachers guidance to the disciples at the occasion of Convocation in 'तैत्तिरीयोपनिषद' 15
- तैत्तिरीयोपनिषदातील दीक्षांत प्रसंगी गुरुंनी शिष्यांना केलेला उपदेश स्पष्ट करा.
- Q7 write critical paragraph (any two) 15
- विवेचक परिच्छेद लिहा (कोणतेही दोन)
- 1) Dissension between चाणक्य and चन्द्रगुप्त
चन्द्रगुप्त आणि चाणक्य यांच्यातील कलह
 - 2) वसन्ततिलका ।
 - 3) दशरूपकानि ।

Total No. of Printed Pages: 02

SUBJECT CODE NO: - Z-1037
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Sanskrit (SL) - IV
Girvan Manjari -B

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1) All questions are compulsory.

Q1 Translate any three of the following: -

15

खालीलपैकी कोणत्याही तीनचे भाषांतर करा.

अ. देवपितृकार्याभ्यां न प्रमदितव्यम् । मातृदेवो भव ।
 पितृदेवो भव । आचार्य देवो भव । अतिथीदेवो भव ।
 यान्यनवद्यानि कर्माणि तानि सेवितव्यानि तो
 इतराणि यान्यस्माकं सुचरितानि, तानि त्वयोपा-
 स्थानि तो इतराणि ये के चास्मच्छेयांसो
 ब्राह्मणाः तेषां त्वया आसनेन प्रश्वसितव्यम् ।
 श्रद्धया देयम् । अश्रद्धयाऽदेयम् । श्रिया देयम् ।
 हिया देयम् । भिया देयम् ।

आ. असन्देहार्थं चाध्येयं व्याकरणम् । याज्ञिकाः पठन्ति-
 स्थूलपृषतीमाग्निवारुणीमनड्वहीमालमेतेति । तस्यां
 सन्देहः -स्थूला चासौ पृषती च स्थूलपृषती,
 स्थूलानि पृषन्ति यस्याः सेयं स्थूलपृषतीति ।
 ता नावैयाकरणः स्वरतोध्यवस्यति -यदि पूर्वपद-
 प्रकृतिस्वरत्वं ततो बहुव्रीहिः, अथ समासान्तोदा-
 तत्वं ततस्यपुरुष इति ।

इ. प्रख्यातवस्तुविषयं प्रख्यातोदात्तनायकं चैव ।
 राजर्षिवंश्यचरितं तथैव दिव्याश्रयोपेतम् ।।
 नानाविभूतिभिर्युतमृद्धिविलासादित्रिगुणैश्चैव ।
 अदकप्रवेशकाढ्यं भवति हि तन्नाटकं नाम ।।

ई. शशवास यस्यां प्रथमो मनुष्यो,
 यस्यां प्रणिन्ये प्रथमः प्रबन्धः ।
 जगुश्च यस्यां प्रथमा कवीन्द्राः ,
 सा देववाणी खलु सेवनीया ।।

- Q2 Explain with reference to the context any two of the following. 10
 खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे संदर्भा सह स्पष्टीकरण करा.
 १. अन्येषु कान्येषु च नाटकेषु काव्यामृतं सन्निहितं प्रकामम्।
 २. मातृदेवो भव ।
 ३. प्रतीतपदार्थको ध्वनिः लोके शब्दः इत्युच्यते ।
- Q3 Write critical paragraph on any two. 10
 कोणत्याही दोहोवर विवेचक परीच्छेद लिहा.
 १. पुराभिलेख
 २. चाणक्य आणि चंद्रगुप्त यातील कलह
 ३. शिखरिणी
- Q4 Describe in your own words thoughts about the forming in कृषी सूक्त 15
 कृषीसूक्तात वर्णन केलेले शेतीविषयक विचार तुमच्या शब्दात लिहा.
 OR /किवा

Which reasons are important for studying व्याकरण in detail.

व्याकरण शिकण्यासाठी कोणती प्रयोजने महत्वाची आहेत? सविस्तर चर्चा करा.